

УДК657.36

О.В. МЕЛЕНЬ**ДОСЛІДЖЕННЯ СУЧАСНИХ ПРОБЛЕМНИХ ПИТАНЬ З ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ОБЛІКУ ДЕБІТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНОСТІ ТА ПОШУК ШЛЯХІВ ЇХ ВИРІШЕННЯ**

Організація обліку дебіторської заборгованості на підприємстві має важливе значення, оскільки саме вона впливає на можливість отримання повної, якісної, актуальної та вчасної інформації щодо розрахунків підприємства з дебіторами та прийняття правильних управлінських рішень. Від наявності та ефективного управління цим видом заборгованості значною мірою залежить фінансовий стан підприємства. Значні розміри дебіторської заборгованості знижують ліквідність активів підприємства, негативно впливають на фінансову платоспроможність, а також відволікають зайві грошові кошти з обігу. Швидке вирішення проблем організації та обліку дебіторської заборгованості посприяє не лише удосконаленню та розвитку дебіторської заборгованості, як об'єкту обліку, а й значно полегшить роботу підприємств, зробить їх діяльність більш якіснішою та надійнішою.

Ключові слова: дебіторська заборгованість, організація обліку, фінансовий стан підприємства, платоспроможність, ліквідність.

Организация учета дебиторской задолженности на предприятии имеет важное значение, поскольку именно она влияет на возможность получения полной, качественной, актуальной и своевременной информации о расчетах предприятия с дебиторами и принятия правильных управленческих решений. От наличия и эффективного управления этим видом задолженности в значительной степени зависит финансовое состояние предприятия. Значительные размеры дебиторской задолженности снижают ликвидность активов предприятия, негативно влияют на финансовую платежеспособность, а также отвлекают лишние денежные средства из оборота. Быстрое решение проблем организации и учета дебиторской задолженности способствует не только совершенствованию и развитию дебиторской задолженности, как объекта учета, но и значительно облегчит работу предприятий, сделает их деятельность более качественной и надежной.

Ключевые слова: дебиторская задолженность, организация учета, финансовое состояние предприятия, платежеспособность, ликвидность.

Organization of accounting of receivables in the company is important, because it affects the possibility of complete, high-quality, relevant and timely information on company payments from debtors and sound management decisions. The availability and effective management of this type of debt depends largely on the financial position of the company. Significant dimensions receivables reduce the liquidity of assets, negatively affecting the financial solvency and divert extra cash from circulation. Rapid problem solving and accounting of receivables contribute not only to research and development accounts receivable, as an object of accounting, but also greatly facilitate the work of businesses make their activities are more efficient and more reliable.

Keywords: accounts receivable, organization of accounting, financial condition, solvency, liquidity.

Постановка проблеми. Організація обліку дебіторської заборгованості на підприємстві має дуже важливе значення і в сучасних умовах господарювання є одним з найбільш складних і суперечливих питань, оскільки пов'язано із загостренням проблем неплатежів.

Від наявності та ефективного управління цим видом заборгованості значною мірою залежить фінансовий стан підприємства, оскільки значні розміри дебіторської заборгованості знижують ліквідність активів підприємства, негативно впливають на фінансову платоспроможність, а також відволікають зайві грошові кошти з обороту. Тому питання дослідження дебіторської заборгованості залишається досить актуальним і потребує вдосконалення та пошуку ефективних шляхів організації бухгалтерського обліку та управління нею.

Стан вивчення проблеми. Проблемам розвитку теорії та практики з організації та обліку дебіторської заборгованості в останні роки присвячено багато праць зарубіжних та вітчизняних вчених, серед яких Ф. Ф. Бутинець, С. Ф. Голов, М. В. Кужельний, Л. О. Лігоненко, О. В. Лишиленко, В. В. Сопко та багато інших. Але і досі існують багато недосліджених питань з даної теми і сучасні умови господарювання вимагають вирішення цілого ряду нерозв'язаних організаційних та облікових проблем.

Мета дослідження. Метою даної роботи є дослідження сучасних проблемних питань з

організації та обліку дебіторської заборгованості та пошук шляхів вирішення даних проблем.

Виклад основного матеріалу. У сучасних умовах переважна більшість вітчизняних підприємств не завжди здійснює розрахунки з іншими підприємствами або фізичними особами одночасно з передачею майна, виконанням робіт, наданням послуг тощо. У зв'язку із цим у них виникає дебіторська заборгованість.

Згідно П(С)БО 10 «Дебіторська заборгованість» – це сума заборгованості дебіторів підприємству на певну дату. Дебітори це юридичні та фізичні особи, які внаслідок минулих подій заборгували підприємству певні суми грошових коштів, їх еквівалентів або інших активів [1].

Під таке трактування підлягає як заборгованість дебіторів, яка утримується підприємством до дати погашення, так і заборгованість дебіторів призначена для перепродажу.

Заборгованість дебіторів, що призначена для перепродажу, створюється підприємством з метою отримання прибутку у вигляді відсотків, дивідендів, тощо або ж від короткотермінових змін ціни (суми) такої дебіторської заборгованості. Тому така заборгованість, згідно П(С)БО 13 «Фінансові інструменти», є фінансовим активом призначеним для перепродажу і повинна відображатися та оцінюватися в обліку відповідно до цього стандарту.

У п.4 П(С)БО 13 «Фінансові інструменти»

наведено поняття дебіторської заборгованості, не призначеної для перепродажу – дебіторська заборгованість, що виникає внаслідок надання коштів, продажу інших активів, робіт, послуг безпосередньо боржникові та не є фінансовим активом, призначеним для перепродажу [2]. Таке тлумачення більш точно розкриває сутність поняття «дебіторська заборгованість».

Дебіторська заборгованість визнається активом, якщо існує ймовірність отримання підприємством майбутніх економічних вигод та може бути достовірно визначена її сума [1].

На сьогоднішній день існує багато підходів до класифікації дебіторської заборгованості, що значним чином ускладнює організацію та облік такої заборгованості.

Дебіторська заборгованість класифікується:

1) за строком погашення та зв'язком з нормальним операційним циклом дебіторська заборгованість поділяється на довгострокову та поточну.

2) за об'єктами, щодо яких виникає дебіторська заборгованість вона поділяється на: дебіторську заборгованість орендаря за фінансовою орендою, яка відображається в балансі орендодавця; дебіторську заборгованість забезпечена векселем; іншу довгострокову заборгованість; дебіторську заборгованість за продукцію, товари, роботи; дебіторську заборгованість за розрахунками (з бюджетом, за виданими авансами, з нарахованих доходів, із внутрішніх розрахунків); іншу поточну дебіторську заборгованість.

3) за своєчасністю погашення заборгованість поділяється на дебіторську заборгованість, строк оплати якої не настав (строкова дебіторська заборгованість); дебіторську заборгованість не сплачену в строк (прострочена заборгованість), в тому числі сумнівна дебіторська заборгованість; безнадійну дебіторську заборгованість.

4) за причинами виникнення дебіторська заборгованість буває: виправдана (заборгованість, строк погашення якої ще не настав або становить менше ніж один місяць і яка пов'язана з нормальними строками документообігу); не виправдана (прострочена заборгованість, я також заборгованість пов'язана з помилками в оформленні розрахункових документів, з порушенням умов господарських договорів).

Лігоненко Л.О. поділяє дебіторську заборгованість залежно від строків позовної давності на: непрострочену дебіторську заборгованість та прострочену дебіторську заборгованість.

Непрострочена дебіторська заборгованість – це заборгованість, терміни виконання якої на момент складання балансу не наступили. Такі борги можуть бути отримані при належному виконанні боржником своїх зобов'язань, тому така заборгованість реальна для отримання.

Прострочена дебіторська заборгованість – це заборгованість, терміни виконання якої на момент складання балансу порушені дебіторами. Вона виникає внаслідок чинників макро- і

мікроекономічного характеру. В її складі можна виділити два види боргів [3]:

1) борги, шанси на отримання яких, не дивлячись на їх прострочений термін, збереглися;

2) борги, отримати які нереально за певними причинами, це безнадійна заборгованість.

Для запобігання ускладнень при організації та обліку дебіторської заборгованості необхідно створити єдиний класифікатор дебіторської заборгованості із визначеними параметрами, які б урахували мету класифікації, її доцільність та необхідність, якісні характеристики дебіторської заборгованості та користувачів інформації.

Класифікацію дебіторської заборгованості слід проводити у такій послідовності: визначення мети, формулювання завдань, конкретизування користувачів інформації, вибір ознаки класифікації, визначення пріоритетних принципів, надання переліку можливих типів класифікації, вибір оптимального типу, групування дебіторської заборгованості за обраним типом. Як можливі ознаки класифікації дебіторської заборгованості можна додатково запропонувати: суб'єкт дебіторської заборгованості, сума заборгованості, вид оцінювання, причина виникнення [4].

Відповідно до П(С)БО 10 поточною дебіторською заборгованістю є сума дебіторської заборгованості, яка виникає в ході нормального операційного циклу або буде погашена протягом дванадцяти місяців з дати балансу. Поточна дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги визнається активом одночасно з визнанням доходу від реалізації продукції, товарів, робіт і послуг та оцінюється за первісною вартістю. У разі відстрочення платежу за продукцію, товари, роботи, послуги з утворенням від цього різниці між справедливою вартістю дебіторської заборгованості та номінальною сумою грошових коштів та (або) їх еквівалентів, що підлягають отриманню за продукцію, товари, роботи, послуги, така різниця визнається дебіторською заборгованістю за нарахованими доходами (процентами) у періоді її нараховання.

Довгострокова дебіторська заборгованість – це дебіторська заборгованість, яка не виникає в ході нормального операційного циклу та буде погашена після дванадцяти місяців з дати балансу. Довгострокова дебіторська заборгованість, на яку нараховуються проценти, відображається в балансі за їхньою теперішньою вартістю. Визначення теперішньої вартості залежить від виду заборгованості та умов її погашення [1].

У П(С)БО 10 не відзначено, що облік поточної та довгострокової заборгованості ведеться на різних бухгалтерських рахунках та що вони належать до різних розділів активу балансу. Тобто проблемним питанням є те, що П(С)БО 10 не передбачено чіткого розмежування понять довгострокової та поточної дебіторської заборгованостей. Тому до П(С)БО 10 «Дебіторська заборгованість» пропонується внести зміни, в яких чітко були б розмежовані поняття довгострокової та поточної дебіторської заборгованостей. Також слід вказати, що поточна

дебіторська заборгованість є оборотним активом, а довгострокова – необоротним, і вони обліковуються на різних рахунках [5].

Потрібно також зробити уточнення визначення поточної дебіторської заборгованості, оскільки згідно з П(С)БО 10, поточна дебіторська заборгованість за продукцію, товари, послуги визначається активом одночасно з визнанням доходу від реалізації продукції, товарів і послуг та оцінюється за первісною вартістю. Але утворення поточної дебіторської заборгованості не завжди слід пов'язувати з доходом, оскільки дохід вимірюється сумою очікуваних грошових надходжень, тому якщо не очікується погашення дебіторської заборгованості у звітному періоді, то наступні надходження коштів або певних матеріальних цінностей не можна вважати доходом [6]. Так, перерахування авансів за ще непередану продукцію призводить до виникнення дебіторської заборгованості, хоча доходу тут немає.

Як було зазначено вище, за своєчасністю погашення прострочена дебіторська заборгованість відповідно до Положень (Стандартів) бухгалтерського обліку поділяється на безнадійну дебіторську заборгованість, тобто поточну дебіторську заборгованість, щодо якої існує впевненість про її неповернення боржником або за якою минув строк позивної давності та сумнівну дебіторську заборгованість, тобто поточну дебіторську заборгованість, щодо якої існує невпевненість її погашення боржником.

Введення поняття «сумнівна дебіторська заборгованість» у національних стандартах бухгалтерського обліку спричинено певним ризиком більшості підприємств з недоотримання якоїсь частини боргу від своїх партнерів, що стало дуже характерним для економіки України. Під визначенням терміна «сумнівний борг» слід визначати дебіторську заборгованість, не погашену у строки, встановлені договором, і не забезпечену відповідними гарантіями.

Суперечливими питаннями організації обліку дебіторської заборгованості є невідповідність бухгалтерського та податкового обліку. Хоча законотворці і наполягають, що з введенням у дію Податкового Кодексу України податковий облік було якомога більше наближено до бухгалтерського обліку, але, як показує практика, проблеми їх взаємозв'язку, протиріч та розбіжностей залишилися і досі. Про це свідчать і різні підходи до порядку формування й визнання безнадійних і сумнівних боргів. Поняття «сумвної заборгованості» існує яку бухгалтерському, так і у податковому обліку.

У бухгалтерському обліку - це оціночна категорія, величина якої визначається на підставі оцінок фахівців бухгалтерів за правилами, встановленими П(С)БО, і конкретизованими в обліковій політиці підприємства. При цьому в бухгалтерському обліку говорять лише про сумнівну дебіторську заборгованість. Тобто визнання витрат по безнадійній заборгованості в бухгалтерському обліку відбувається в момент створення резерву сумнівних боргів або (якщо створення такого резерву не

передбачено обліковою політикою підприємства) в момент списання такої заборгованості з балансу.

У податковій практиці механізм врегулювання сумвної та безнадійної заборгованості декілька інший: в момент визнання дебіторської заборгованості сумвною в обліку зменшуються доходи та витрати, з нею пов'язані, а в момент визнання дебіторської заборгованості безнадійною признаються витратами раніше сформований резерв сумнівних боргів у сумі такої безнадійної заборгованості. У податковому обліку сумвна заборгованість визнається лише при здійсненні та документальному підтвердженні юридично значимих дій.

Облікові нюанси по сумвній та безнадійній заборгованості, передбачені чинним законодавством, у розрізі податку на прибуток. Платники податку на прибуток, які не змінюють фінансовий результат на податкові різниці, ведуть облік сумвної та безнадійної заборгованості виключно за приписами П(С)БО 10 «Дебіторська заборгованість».

Ті ж платники, для кого актуально визначення податкових різниць та коригування на їх суми фінансового результату, повинні пам'ятати, що фінансовий результат до оподаткування зменшується (збільшується від'ємне значення або зменшується значення до оподаткування) тільки на суму резерву сумнівних боргів, на яку збільшився фінансовий результат до оподаткування згідно з П(С)БО або МСФЗ (п. 139.2.2 ПКУ).

У той же час, за приписами п. 139.2.1 ПКУ, фінансовий результат до оподаткування збільшується (зменшується від'ємне значення чи збільшується значення до оподаткування):

- на суму витрат на формування резерву сумнівних боргів згідно з національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку (згідно з нормами П(С)БО 10 або МСФЗ). Витрати на створення такого резерву в бухгалтерському обліку відображаються проводкою: Дт 944 Кт 38;

- на суму витрат від списання дебіторської заборгованості, яка не відповідає ознакам, визначеним п. 14.1.11 ПКУ, понад суми резерву сумнівних боргів. У періоді списання безнадійної заборгованості за рахунок створеного резерву фінансовий результат до оподаткування свого розміру не змінить, адже в цій ситуації рахунок резерву буде використаний тільки в розмірі попереднього нарахування резерву сумнівних боргів.

Якщо створеного резерву буде недостатньо, суму перевищення фактичної безнадійної заборгованості за попередньо створеним резервом слід списати за рахунок інших операційних витрат: Дт 944 Кт 36 (п. 11 П(С)БО 10) — тут важливо перевіряти таку заборгованість на відповідність критеріям п. 14.1.11 ПКУ. Інакше списання такої заборгованості в частині понад суми резерву сумнівних боргів, не відповідає перерахованим критеріям, збільшувати фінансовий результат до оподаткування (абзац 3 п. 139.2.1 ПКУ).

Тобто фактично фінансовий результат збільшується на суму витрат на формування (донарахування) резерву сумнівних боргів і одночасно повинен зменшуватися на суму коригування

(зменшення) резерву сумнівних боргів, якщо має місце таке зменшення.

Нарахування резерву обумовлено принципом обачності, який передбачає «застосування в бухгалтерському обліку методів оцінки, які повинні запобігати заниженню оцінки зобов'язань і витрат і завищенню оцінки активів і доходів підприємства» [7].

Проте, на сьогоднішній день практикою доведено, що більшість підприємств України, звітність яких є обов'язковою, відмовляються від створення резерву сумнівних боргів. Причинами цього є те, що створення такого резерву передбачає вилучення з обороту коштів, які можна було б спрямувати в інші сфери діяльності, а суми, які резервуються не включаються до складу витрат у податковому обліку, і в свою чергу, не впливають на зменшення податку на прибуток [8].

Для вирішення цього проблемного питання пропонується внести корективи до діючої законодавчої бази, яка б стимулювала підприємства формувати й використовувати резерв сумнівних боргів. А також удосконалювати методику його розрахунку.

Для запобігання виникнення безнадійної дебіторської заборгованості підприємству пропонується:

- уважно вибирати контрагентів: детально ознайомитися з їхнім бізнесом, з діловою репутацією, дізнатися про їх платоспроможність і наявність кредиторської заборгованості;

- правильно укладати договір, чітко прописувати всі умови співробітництва, а у разі їх невиконання - наслідки, до яких це може призвести, вводити штрафні санкції за прострочення платежу;

- застосовувати умови передоплати при реалізації, хоча б у частковому обсязі;

- знаходити можливості збільшення кількості замовників з метою зменшення масштабу ризику несплати;

- запозичити зарубіжний досвід обліку дебіторської заборгованості: використовувати систему знижок за дострокове погашення заборгованості.

Одним із проблемних питань організації дебіторської заборгованості є недостатня розробленість плану рахунків бухгалтерського обліку та інструкції про його застосування щодо обліку розрахунків з покупцями та замовниками.

Серед науковців існують пропозиції щодо внесення змін до плану рахунків з обліку покупців та замовників. Інструкцією про застосування плану рахунків бухгалтерського обліку розрахунки із замовника ми передбачено фіксувати з використанням субрахунків 361 «Розрахунки з вітчизняними покупцями» і 362 «Розрахунки з іноземними покупцями». Застосування цих субрахунків не дозволяє деталізувати перелік дебіторів, що значно обтяжує відстеження можливості виникнення сумнівної дебіторської заборгованості, а також перетворення її в безнадійну. Така уніфікація застосування субрахунків не дозволяє деталізувати перелік дебіторів, що значно обтяжує відстеження

можливості виникнення сумнівної дебіторської заборгованості, а також перетворення її в безнадійну [9].

До дебіторської заборгованості, яка призначена для продажу, найчастіше застосовують такі фінансові інструменти, як факторинг, який використовується для зменшення обсягів дебіторської заборгованості, запобігання її простроченню й перетворенню в безнадійну. Підприємствам слід достатню увагу приділяти управлінню дебіторською заборгованістю. Нині підприємства дуже невпевнено використовують основні форми рефінансування – факторинг, облік векселів тощо, а їх застосування могло б забезпечити значне прискорення трансформації дебіторської заборгованості у грошові кошти.

Також для належної організації бухгалтерського обліку дебіторської заборгованості потрібно створити таку систему рахунків, яка б достатньо мірою відображала і характеризувала всю господарську діяльність з чітко зазначеною конкретизацією. Так для відступлення прав грошової вимоги з укладенням договору відображають за допомогою субрахунку 377. У разі передачі боргових прав фактор-фірмі продаж дебіторської заборгованості за товари роботи послуги відносять до складу іншої дебіторської заборгованості, що викликає перекручення інформації, та негативно впливає на якість прийняття управлінських рішень. Для обліку факторингу було б логічно мати у Плані рахунків окремий субрахунок рахунку 37 «Розрахунки з факторингу» з деталізацією в аналітичному обліку.

Одним із недоліків існуючої системи організації обліку дебіторської заборгованості, проблемним питанням постає неможливість отримання актуальної та якісної інформації про стан розрахунків з дебіторами, оскільки таку інформацію користувачі можуть отримати, перш за все, з балансу підприємства, де відображується інформація за видами заборгованості, а також з Журналу-ордера № 3 в розрізі рахунків. Проте ця інформація, не повною мірою розкриває стан дебіторської заборгованості на підприємстві, вона має узагальнюючий характер і не може дати відповіді на запитання, які виникають у зацікавлених осіб [10].

Варто відмітити, що облік дебіторської та кредиторської заборгованостей ведуться в одному реєстрі – Журналі №3. Однак, на думку багатьох фахівців, це зовсім різні об'єкти бухгалтерського обліку, які лише частково пов'язані між собою, відповідно і обліковувати їх потрібно в різних реєстрах [5]. Також існує необхідність створення таких реєстрів, в яких би містилася більш повна інформація про дебіторську заборгованість: її стан, ймовірність погашення, розмір, термін сплати і т. п. Таким чином, було б легше відстежити постійних неплатників чи, навпаки, виділити дебіторів, які своєчасно сплачують свої борги. Також зведення додаткових реєстрів допоможе підприємству у виборі найбільш відповідної форми розрахунків, щоб застрахувати себе від ризику неплатежів [10].

Для якісної організації обліку підприємство повинно чітко зазначати всі етапи та процедури обліку

дебіторської заборгованості в наказі про облікову політику, аби не виникало розбіжностей, неточностей, порушень принципів і правил обліку. Тобто організацію обліку дебіторської заборгованості на підприємстві необхідно починати з процедури підготовки облікової політики.

Наказ про облікову політику повинен висвітлювати:

1. Класифікацію дебіторської заборгованості, яка необхідна для достовірної оцінки такої заборгованості для цілей бухгалтерського обліку та відображення інформації про таку заборгованість у фінансовій звітності. Необхідно передбачити та закріпити в наказі про облікову політику перелік класифікаційних ознак та види на які поділяється дебіторська заборгованість, а саме зазначити критерії віднесення довгострокової заборгованості до складу необоротних активів підприємства та розмежувати різні види поточної дебіторської заборгованості відповідно до сутності здійснюваних операцій. Важливим є також встановлення порядку визнання дебіторської заборгованості сумнівною і джерела отримання інформації. Наприклад, якщо це прострочення терміну погашення дебітором, то підтверджувальним документом є договори або рахунки, у випадку банкрутства контрагента підтвердженням може бути постановою суду тощо.

2. Методику і дату визначення величини резерву сумнівних боргів. При цьому підприємство може обрати один чи декілька (для різних видів дебіторської заборгованості) з методів нарахування резервів. При цьому підприємству доцільно викласти процедури щодо розрахунку резерву сумнівних боргів за визначеним методом.

3. Визначення у робочому Плані рахунків (як додатку до наказу про облікову політику) обліку дебіторської заборгованості [11].

4. Кожне підприємство повинно чітко затвердити первинні документи для обліку дебіторської заборгованості та створити графік їхнього руху й порядок обробки інформації, яка в них наводиться. Підприємству необхідно організувати внутрішній контроль за дебіторською заборгованістю. Наприклад, в обов'язки бухгалтера чи інших працівників підприємства повинен входити контроль за станом дебіторської заборгованості, за її обсягами, термінами погашення й прострочення, умовами неповернення, а також здійснення всіх можливих заходів по її погашенню та відшкодуванню. На великих підприємствах можливо створювати відділ внутрішнього контролю, завданням якого буде й контроль за дебіторською заборгованістю. Але з метою уникнення зайвого перенасичення кадрами, перевитрачання різних ресурсів потрібно обов'язково обґрунтувати доцільність створення цілої служби. Для цього необхідно провести певні розрахунки, детально проаналізувати стан та обсяги дебіторської заборгованості, визначити структуру проблемних боргів, зіставити витрати на створення та функціонування відділу з очікуваними результатами від його роботи, підібрати відповідні кадри тощо.

Висновки та рекомендації. Організація обліку дебіторської заборгованості на підприємстві має важливе значення, оскільки саме вона впливає на можливість отримання повної, якісної, актуальної та вчасної інформації щодо розрахунків підприємства з дебіторами та прийняття правильних управлінських рішень.

Підсумувавши результати проведеного дослідження необхідно зазначити, що на сьогоднішній день існує ще безліч значних проблем організації та обліку дебіторської заборгованості, тому швидке їх вирішення посприє не лише удосконаленню та розвитку дебіторської заборгованості, як об'єкту обліку, а й значно полегшить роботу підприємств, зробить їх діяльність більш якіснішою та надійнішою.

Список літератури

1. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 10 «Дебіторська заборгованість» затверджене Наказом Міністерства фінансів України від 08.10.1999р. №237 зі змінами і доповненнями, внесеними Наказом Міністерства фінансів України від 27.06.2013р. №627.
2. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 13 «Фінансові інструменти» затверджене Наказом Міністерства фінансів України від 30.11.2001р. №559 зі змінами і доповненнями, внесеними Наказом Міністерства фінансів України від 27.06.2013р. №627.
3. Управління дебіторською заборгованістю підприємства : навч. посіб. / Л. О. Лигоненко, Н. М. Новікова ; Київ. нац. торг.-екон. ун-т: Київ 2005. - 274 с.
4. Шолота М.Г. Облік дебіторської заборгованості: проблеми та шляхи їх вирішення / М.Г. Шолота, Н.В. Кудлаєва [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://nauka.kushnir.mk.ua>.
5. Гангал Л.С. Основні проблеми та шляхи вдосконалення обліку дебіторської заборгованості [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.rusnauka.com/>.
6. Чауш Б.М. Організація обліку дебіторської заборгованості та її проблеми на сучасному етапі розвитку економіки України/ Чауш Б.М. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://nauka.kushnir.mk.ua>.
7. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.99 р. № 996 - XIV.
8. С. Дерев'яно, М. Смолій Організація та облік дебіторської заборгованості: сучасний стан, проблеми та шляхи їх вирішення / С. Дерев'яно, М. Смолій // Бухгалтерія в сільському господарстві. - 2011. - № 6. С - 24-28.
9. О.В. Костюнік Шляхи вдосконалення обліку дебіторської заборгованості [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.agrosvit.info/pdf/6_2016/7.pdf
10. Гринчук А. Л. Особливості обліку дебіторської заборгованості на підприємстві / А. Л. Гринчук // Управління розвитком. - 2013. - № 3. - С. 54-55.
11. В.В. Ясишена, І. М. Сисосєва Відображення дебіторської заборгованості в обліковій політиці підприємств [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=1470>.

References (transliterated)

1. Polozhennya (standart) bukhgalters'koho obliku 10 «Debitors'ka zaborhovanist'» zatverdzhene Nakazom Ministerstva finansiv Ukrayiny vid 08.10.1999r. No237 zi zminamy i dopovnennamy, vnesenymy Nakazom Ministerstva finansiv Ukrayiny vid 27.06.2013r. No627.
2. Polozhennya (standart) bukhgalters'koho obliku 13 «Finansovi instrumenty» zatverdzhene Nakazom Ministerstva finansiv Ukrayiny vid 30.11.2001r. No559 zi zminamy i dopovnennamy, vnesenymy Nakazom Ministerstva finansiv Ukrayiny vid 27.06.2013r. No627.
3. Upravlinnya debitors'koyu zaborhovanistyu pidpryemstva : navch. posib. / L. O. Lihonenko, N. M. Novikova ; Kyiv. nats. torh.-ekon. un-t.: Kyiv - 2005. - 274 s.
4. Sholota M.H. Oblik debitors'koyi zaborhovanosti: problemy ta shlyakhy yikh vyrishennya / M.H. Sholota, N.V. Kudlayeva [Elektronnyy resurs] – Rezhym dostupu: <http://nauka.kushnir.mk.ua>.
5. Hanhal L.S. Osnovni problemy ta shlyakhy vdoskonallynny obliku

debtors'koyi zaborhovanosti [Elektronnyy resurs]. – Rezhym dostupu: <http://www.rusnauka.com/>.

6. Chaush B.M. *Orhanizatsiya obliku debtors'koyi zaborhovanosti ta yiyi problemy na suchasnomu etapi rozvytku ekonomiky Ukrainy*/ Chaush B.M. [Elektronnyy resurs] – Rezhym dostupu: <http://nauka.kushnir.mk.ua>.

7. Zakon Ukrainy «Pro bukhhalters'kyi oblik ta finansovu zvitnist' v Ukraini» vid 16.07.99 r. No 996 - XIV.

8. S. Derev'yanko, M. Smoliy *Orhanizatsiya ta oblik debtors'koyi zaborhovanosti: suchasny stan, problemy ta shlyakhy yikh vyrishennya* / S. Derev'yanko, M. Smoliy // *Bukhhalteriya v sil's'komu hospodarstvi*. - 2011. - No 6. S - 24-28.

9. O.V. Kostyunik *Shlyakhy vdoskonalennya obliku debtors'koyi zaborhovanosti* [Elektronnyy resurs] – Rezhym dostupu:

http://www.agrosvit.info/pdf/6_2016/7.pdf

10. Hrynychuk A. L. *Osoblyvosti obliku debtors'koyi zaborhovanosti na pidpryyemstvi* / A. L. Hrynychuk // *Upravlinnya rozvytkom*. - 2013. - No 3. - S. 54-55.

11. V. V. Yasyshena, I. M. Sysoyeva *Vidobrazhennya debtors'koyi zaborhovanosti v oblikoviy politytsi pidpryyemstv* [Elektronnyy resurs]. – Rezhym dostupu: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=1470>.

Надійшла (received) 19.05.2016

Бібліографічні описи / Библиографические описания / Bibliographic descriptions

Дослідження сучасних проблемних питань з організації та обліку дебіторської заборгованості та пошук шляхів їх вирішення/О.В.Мелень // Вісник Національного технічного університету „Харківський політехнічний інститут» (економічні науки). – Х.: НТУ „ХПІ”. - 2016. - № 28(1200) - С. 79-84. Бібліогр.: 11 назв. – ISSN 2519-4461

Исследования современных проблемных вопросов по организации и учету дебиторской задолженности и поиск путей их решения / О.В.Мелень // Вестник Национального технического университета „Харьковский политехнический институт» (экономические науки). – Х.: НТУ „ХПИ”. - 2016. - № 27(1200) - С. 79-84. Библиогр.: 11 назв. – ISSN 2519-4461

The study of contemporary issues in organization and account receivables and finding their solutions / O.V. Melen // Bulletin of National Technical University "Kharkiv Polytechnic Institute" (economic sciences). – Kharkiv: NTU "KhPI". - 2016. - № 28(1200) - P. 79-84. Bibliogr.: 11. – ISSN 2519-4461

Відомості про авторів /Сведения об авторах /About the Authors

Мелень Олена Валентинівна - кандидат економічних наук, доцент, Харківський національний технічний університет «ХПІ», доцент кафедри економічного аналізу та обліку, тел.: 050-30-11-575, e-mail: olena.melen@gmail.com

Мелень Елена Валентиновна – кандидат экономических наук, доцент, Харьковский национальный технический университет «ХПИ», доцент кафедры экономического анализа и учета, тел.: 050-30-11-575, e-mail: olena.melen@gmail.com

Melen Olena - Candidate of Economical Sciences (Ph. D.), Docent, Kharkov National Technical University "KPI", docent at the Department accounting and economic analysis, Tel.: 050-30-11-575, e-mail: olena.melen@gmail.com